

จลสาร

สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา

- สารผู้นำจากผู้บริหารสูงสุด
- แม่น้ำชี สายเลือดและอารยธรรมแห่งภาคอีสาน

ที่มา ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ปีที่ 13 ฉบับที่ 158
ประจำเดือนสิงหาคม
พ.ศ. 2569

สารจากผู้บริหารสูงสุดด้านการจัดการความรู้

สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา

สวัสดีชาว สบอ.ในเดือนสิงหาคม 2569 ทุกท่านครับ เดินทางเข้าสู่เดือนสิงหาคม 2569 เดือนที่สายฝนโปรยปรายลงมาอย่างต่อเนื่องทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ซึ่งถือเป็นช่วงเวลาสำคัญอย่างยิ่งสำหรับวิถีชีวิตและรอยยิ้มของพี่น้องเกษตรกรในการเริ่มต้นฤดูกาลเพาะปลูกอย่างเต็มรูปแบบ ขณะเดียวกัน กรมชลประทานของเราก็กำลังทำงานอย่างหนักในทุกมิติ เพื่อให้มั่นใจว่า "น้ำ" ทุกหยดจะถูกบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

ในเดือนสิงหาคมนี้ภารกิจหลักที่กรมชลประทานให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก คือ "การบริหารจัดการน้ำในฤดูฝนอย่างรัดกุม" เราได้ติดตามและประเมินสถานการณ์น้ำร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดตลอด 24 ชั่วโมง โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีระบบโทรมาตร (Telemetry) ในการพาดผ่านข้อมูลปริมาณน้ำและฝนตกสะสม เพื่อนำมาวิเคราะห์และคาดการณ์สถานการณ์น้ำได้อย่างแม่นยำ ภารกิจของเราไม่ได้มีเพียงแค่การเฝ้าดูปริมาณน้ำในลำน้ำหรืออ่างเก็บน้ำเท่านั้น แต่คือการ "คาดการณ์ล่วงหน้าและวางแผนเชิงรุก" สำหรับการดำเนินงานของสำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา เราให้ความสำคัญกับ 3 สภาพแวดล้อมหลัก (1) การบริหารจัดการน้ำเชิงรุก (Proactive Water Management) วางแผนจัดสรรน้ำให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน (2) การแจ้งเตือนและเฝ้าระวังอุทกภัย (Early Warning & Flood Control) (3) เมื่อเข้าสู่ช่วงมรสุม ศูนย์ประมวลวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ (Water Watch Center) ของเราจะทำหน้าที่ติดตามทิศทางน้ำและประสานงานกับโครงการชลประทานในพื้นที่อย่างใกล้ชิด เพื่อพร่องน้ำล่วงหน้า และแจ้งเตือนพื้นที่เสี่ยงภัยได้อย่างทันท่วงที การส่งเสริมนวัตกรรมและเครือข่ายภาคประชาชน นำเทคโนโลยีและแอปพลิเคชันมาช่วยสื่อสารข้อมูลน้ำให้เข้าใจง่าย พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ใช้น้ำ และเทคนิคการประหยัดน้ำ เช่น การทำนาแบบเปียกสลับแห้ง (AWD) เพื่อให้เกิดการใช้น้ำอย่างคุ้มค่าที่สุด

จุลสารฉบับนี้นำเสนอเรื่อง “แม่น้ำชี สายเลือดและอารยธรรมแห่งภาคอีสาน” ซึ่งเป็นบทความของศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน เรื่องราวจะเป็นอย่างไรนั้น ท่านผู้อ่านสามารถติดตามได้ในจุลสารฉบับนี้ หวังว่าจะเป็นความรู้และสามารถนำไปปรับใช้กับงานภายใน สบอ. ของเราได้ครับ

นายธนทร์ สมบูรณ์

ผส.บอ.

แม่น้ำชี สายเลือดและอารยธรรมแห่งภาคอีสาน

สายน้ำที่ยาวที่สุดในประเทศไทย

หลายคนอาจเข้าใจผิดว่าแม่น้ำเจ้าพระยาหรือแม่น้ำมูลเป็นแม่น้ำที่ยาวที่สุดของประเทศไทย เนื่องจากเป็นแม่น้ำที่มีชื่อเสียงและเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้คนจำนวนมาก แต่ในความเป็นจริง “แม่น้ำชี” คือแม่น้ำที่มีความยาวมากที่สุดในประเทศไทย โดยมีความยาวประมาณ 765 กิโลเมตร แม่น้ำสายนี้ถือเป็นสายน้ำสำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะไหลผ่านพื้นที่กว้างใหญ่และหล่อเลี้ยงผู้คนจำนวนมากตลอดสองฝั่งลำน้ำ ทั้งในด้านการอุปโภคบริโภค การเกษตร การประมง และการตั้งถิ่นฐานของชุมชนต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

แม่น้ำชีมีต้นกำเนิดจากเทือกเขาเพชรบูรณ์ บริเวณพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ โดยเฉพาะแถบอำเภอนองบัวแดง ก่อนจะไหลคดเคี้ยวผ่านจังหวัดต่าง ๆ ในภาคอีสานรวม 9 จังหวัด ได้แก่ ชัยภูมิ นครราชสีมา ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด ยโสธร ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ตลอดเส้นทางของแม่น้ำชีจึงเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ที่เชื่อมโยงพื้นที่หลายจังหวัดเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดชุมชน แหล่งเพาะปลูก และวิถีชีวิตที่ผูกพันกับสายน้ำอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะการทำนาและการใช้ประโยชน์จากน้ำในฤดูฝนและฤดูแล้ง

เมื่อไหลผ่านพื้นที่ราบของภาคอีสานตอนกลางและตอนล่างแล้ว แม่น้ำชีจะไหลไปรวมกับแม่น้ำมูลบริเวณรอยต่อของจังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดอุบลราชธานี ก่อนที่สายน้ำจะไหลต่อไปสู่แม่น้ำโขง ดังนั้นแม่น้ำชีจึงไม่ได้เป็นเพียงแค่แม่น้ำที่ยาวที่สุดในประเทศไทยเท่านั้น แต่ยังเป็นสายน้ำที่มีความสำคัญทั้งทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของภาคอีสาน เพราะเป็นแหล่งน้ำที่ช่วยหล่อเลี้ยงชีวิตผู้คน สร้างความอุดมสมบูรณ์ให้แก่พื้นที่เกษตรกรรม และเป็นส่วนหนึ่งของความทรงจำและอัตลักษณ์ของชุมชนริมฝั่งแม่น้ำชีมาอย่างยาวนาน

รูปภาพที่ 1 เส้นทางแม่น้ำชี

(ที่มา: isaninsight.kku.ac.th)

ที่มาของชื่อ "แม่น้ำชี"

ที่มาของชื่อ “แม่น้ำชี” สามารถอธิบายได้จากหลายแนวทาง ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ภาษาศาสตร์ และคติความเชื่อตามตำนานพื้นถิ่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสายน้ำกับวิถีชีวิต ความคิด และวัฒนธรรมของผู้คนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในทางภาษาศาสตร์ มีข้อสันนิษฐานว่าคำว่า “ชี” หรือ “ซี” ในภาษาถิ่นอีสานโบราณ รวมถึงกลุ่มภาษาไท-ลาว อาจมีความหมายเกี่ยวข้องกับลักษณะของสายน้ำ เช่น การไหลอย่างต่อเนื่อง หรือสายน้ำที่มีความใสสว่าง นอกจากนี้ ยังมีข้อสันนิษฐานบางประการที่เสนอว่าคำดังกล่าวอาจมีรากศัพท์สัมพันธ์กับภาษามอญ-เขมรโบราณ ซึ่งใช้เรียกสายน้ำขนาดใหญ่ในภูมิภาคนี้

ในด้านตำนานพื้นถิ่น มีเรื่องเล่าสืบทอดกันมาว่าชื่อแม่น้ำชีอาจเกี่ยวข้องกับหญิงสาวผู้มีความรักอันบริสุทธิ์ ซึ่งภายหลังได้ละทางโลกและออกบวชเป็น “ชี” ก่อนตั้งจิตอธิษฐานจนเกิดเป็นสายน้ำ นอกจากนี้ ยังมีตำนานพื้นบ้านบางสำนวนที่เชื่อมโยงแม่น้ำชีกับเรื่องผาแดงนางไอ่และพญาคันคาก โดยกล่าวถึงเหตุการณ์การล่มสลายของเมืองและการก่อเกิดเป็นหนองน้ำหรือสายน้ำในพื้นที่อีสาน แม้เรื่องเล่าเหล่านี้ไม่อาจยืนยันได้ในเชิงประวัติศาสตร์โดยตรง แต่มีคุณค่าในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมที่สะท้อนความเชื่อและจินตนาการของชุมชนท้องถิ่น

รูปภาพที่ 2 แม่น้ำชี
(ที่มา : อีสานอินไซด์)

ความสำคัญทางอารยธรรมและวิถีชีวิต

ลุ่มน้ำชีนับเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการทางอารยธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีทรัพยากรน้ำอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยโบราณ สายน้ำดังกล่าวมิได้ทำหน้าที่เพียงเป็นแหล่งน้ำเพื่อการดำรงชีวิตเท่านั้น หากยังเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการเกิดชุมชน การเพาะปลูก การแลกเปลี่ยนสินค้า และการสืบทอดวัฒนธรรมของผู้คนในภูมิภาคนี้มาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลายาวนาน

ในด้านโบราณคดี พื้นที่ลุ่มน้ำชีปรากฏหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่อาศัยของชุมชนโบราณหลายยุคสมัย เช่น แหล่งโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์ เสมาทินในวัฒนธรรมทวารวดี รวมถึงภาชนะดินเผา เครื่องมือเครื่องใช้ และร่องรอยกิจกรรมของมนุษย์ที่พบกระจายอยู่ตามบริเวณสองฝั่งแม่น้ำ หลักฐานเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าแม่น้ำชีมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการดำรงชีวิตของผู้คนในอดีต ทั้งในด้านการตั้งถิ่นฐาน การประกอบอาชีพ และการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างชุมชนต่าง ๆ

ในด้านเศรษฐกิจและการดำรงชีวิต แม่น้ำชีถือเป็นแหล่งน้ำสำคัญสำหรับการเกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำนา ซึ่งเป็นอาชีพหลักของประชาชนจำนวนมากในภาคอีสานตอนกลาง พื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำชีมีความอุดมสมบูรณ์ และเหมาะแก่การเพาะปลูก เนื่องจากได้รับน้ำจากลำน้ำสายหลักและลำน้ำสาขาในช่วงฤดูกาลต่าง ๆ นอกจากนี้ แม่น้ำชียังมีความสำคัญต่อการประมงพื้นบ้าน การใช้น้ำเพื่ออุปโภคบริโภค และการดำรงวิถีชีวิตของชุมชนชนบท จึงอาจกล่าวได้ว่าแม่น้ำชีเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ที่หล่อเลี้ยงเศรษฐกิจและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในภูมิภาคมาอย่างยาวนาน

ในด้านวัฒนธรรม แม่น้ำชีมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับวิถีชีวิต ความเชื่อ และประเพณีของชุมชนในภาคอีสาน สายน้ำแห่งนี้มีส่วนก่อให้เกิดประเพณีและกิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับน้ำ เช่น ประเพณีแข่งเรือยาว พิธีกรรมเกี่ยวกับการขอฝนและการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำท้องถิ่น รวมถึงบุญประเพณีตามคติฮีสบสองครองสิบสี่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นความเชื่อเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และสิ่งเหนือธรรมชาติ ประเพณีเหล่านี้มิได้เป็นเพียงกิจกรรมทางวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความสามัคคีของชุมชน และช่วยสืบทอดอัตลักษณ์ท้องถิ่นจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง

เส้นทางไหลของแม่น้ำชี

แม่น้ำชี (ลำน้ำชี) เป็นแม่น้ำสายที่ยาวที่สุดที่ไหลผ่านภายในประเทศไทยเพียงประเทศเดียว (ความยาวประมาณ 765 กิโลเมตร) โดยเป็นแม่น้ำสายหลักที่หล่อเลี้ยงพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีเส้นทางน้ำไหลตามลำดับดังนี้

1. จุดกำเนิด (ต้นน้ำ) ลำน้ำชีมีต้นกำเนิดมาจาก **เทือกเขาเพชรบูรณ์** บริเวณป่าเจดีย์โคก เขตอำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ

2. เส้นทางที่ไหลผ่าน แม่น้ำชีมีลักษณะการไหลที่คดเคี้ยวมาก โดยไหลผ่านพื้นที่ 6 จังหวัด ในภาคอีสาน ได้แก่

- จังหวัดชัยภูมิ เริ่มต้นจากอำเภอนองบัวแดง ไหลผ่านอำเภอบ้านเขว้า, เมืองชัยภูมิ และคอนสวรรค์
- จังหวัดขอนแก่น ไหลเข้าสู่เขตจังหวัดขอนแก่น ผ่านอำเภอแวงใหญ่, แวงน้อย, ชนบท, มัญจาคีรี
พระยืน, เมืองขอนแก่น และบ้านแฮด
- จังหวัดมหาสารคาม ไหลผ่านอำเภอกุสุมาลย์, กันทรวิชัย และเมืองมหาสารคาม
- จังหวัดร้อยเอ็ด ไหลผ่านอำเภอจังหาร, ธวัชบุรี, พุทธบาท, เสดภูมิ และพนมไพร
- จังหวัดยโสธร ไหลผ่านอำเภอเมืองยโสธร, คำเขื่อนแก้ว, มหาชนะชัย และค้อวัง
- จังหวัดศรีสะเกษ/อุบลราชธานี: ไหลเข้าสู่พื้นที่รอยต่อของสองจังหวัดนี้เพื่อเตรียมบรรจบกับแม่น้ำอีกสาย

3. จุดสิ้นสุด (ปลายน้ำ) แม่น้ำชีไหลไปบรรจบกับ แม่น้ำมูล ที่บริเวณรอยต่อของอำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ และอำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี (จุดนี้มักเรียกว่า "บ้านปากน้ำชี") หลังจากบรรจบกันแล้ว มวลน้ำทั้งหมดจะรวมเป็นแม่น้ำมูล และไหลไปลงสู่ แม่น้ำโขง ที่อำเภอโขงเจียม

เกร็ดความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับแม่น้ำชี

จุดที่แม่น้ำชีไหลไปบรรจบกับแม่น้ำมูลในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี เป็นบริเวณที่มีความสำคัญทั้งในด้าน ภูมิศาสตร์และการท่องเที่ยว เนื่องจากในบางช่วงเวลาสามารถสังเกตเห็นความแตกต่างของสีของน้ำจากแม่น้ำ ทั้งสองสายได้อย่างชัดเจน จนเป็นที่รู้จักกันในชื่อ “แม่น้ำสองสี” ปรากฏการณ์ดังกล่าวเกิดจากความแตกต่าง ของลักษณะตะกอน ความขุ่นใส และคุณสมบัติของน้ำในแต่ละลำน้ำ เมื่อสายน้ำทั้งสองไหลมาบรรจบกัน จึงก่อให้เกิดภาพทางธรรมชาติที่น่าสนใจ และช่วยสะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายของระบบนิเวศลุ่มน้ำ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รับมือแม่น้ำชีล้นตลิ่ง

แม่น้ำชีเป็นแม่น้ำสายสำคัญของภาคอีสาน แต่ในฤดูน้ำหลากมักเกิดปัญหาน้ำเอ่อล้นตลิ่งเข้าท่วมบ้านเรือน และพื้นที่ทางการเกษตร การเตรียมความพร้อมและรู้หลักปฏิบัติที่ถูกต้อง จะช่วยลดความสูญเสียและทำให้เราก้าว ผ่านวิกฤตินี้ไปได้อย่างปลอดภัย

พื้นที่เสี่ยง

เมื่อเกิดภาวะฝนตกหนักหรือมีมวลน้ำสะสมปริมาณมากจน แม่น้ำชีเอ่อล้นตลิ่ง จังหวัดที่จะได้รับ ผลกระทบเรียงตามลำดับเส้นทางไหลของน้ำจากต้นน้ำไปปลายน้ำ มีทั้งหมด 9 จังหวัด ดังนี้

1. โชนต้นน้ำ (รับผลกระทบจากน้ำป่าและมวลน้ำแรก)

ชัยภูมิ: เป็นจังหวัดต้นน้ำ มักเผชิญปัญหาน้ำท่วมฉับพลันและน้ำชีล้นตลิ่งเป็นแห่งแรกๆ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ลุ่มต่ำริมแม่น้ำ เช่น อ.หนองบัวแดง, อ.บ้านเขว้า, อ.จัตุรัส และ อ.เมืองชัยภูมิ

2. โชนกลางน้ำ (พื้นที่รับมวลน้ำและน้ำท่วมซึ่งเป็นวงกว้าง)

ขอนแก่น: รับมวลน้ำต่อจากชัยภูมิ จุดที่มักเกิดน้ำขึ้นล้นตลิ่ง ได้แก่ อ.มัญจาคีรี, อ.ชนบท, อ.บ้านไผ่, อ.โคกโพธิ์ไชย และพื้นที่ลุ่มต่ำริมชีใน อ.เมืองขอนแก่น (เช่น ต.ท่าพระ, ต.ดอนหัน)

มหาสารคาม: เป็นพื้นที่แอ่งรับน้ำจากขอนแก่น อำเภอที่ได้รับผลกระทบหนักริมตลิ่ง ได้แก่ อ.โกสุมพิสัย, อ.กันทรวิชัย และ อ.เมืองมหาสารคาม

กาฬสินธุ์: แม่น้ำชีจะไหลผ่านเพียงบางอำเภอ (เช่น อ.ฆ้องชัย, อ.กมลาไสย) แต่ได้รับผลกระทบจากการเอ่อล้นของลำน้ำสาขาอย่างลำปาวร่วมด้วย

ร้อยเอ็ด: รับมวลน้ำต่อจากมหาสารคามและกาฬสินธุ์ พื้นที่เสี่ยงน้ำล้นตลิ่งมักอยู่ใน อ.จังหาร, อ.เชียงขวัญ, อ.ธวัชบุรี, อ.เสลภูมิ และ อ.พนมไพร

นครราชสีมา: แม่น้ำชีเฉียดผ่านทางตอนเหนือเพียงเล็กน้อย ได้แก่ อ.บ้านเหลื่อม และ อ.แก้งสนามนาง ผลกระทบส่วนใหญ่จึงจำกัดอยู่ในพื้นที่การเกษตรริมตลิ่งเฉพาะจุด

3. โชนปลายน้ำ (จุดชะลอน้ำและจุดบรรจบแม่น้ำมูล)

ยโสธร: เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำตอนล่าง น้ำชีจะไหลช้าลงและเอ่อล้นท่วมพื้นที่เกษตร/บ้านเรือนริมตลิ่งเป็นเวลานาน อำเภอที่มักท่วมหนัก ได้แก่ อ.เมืองยโสธร, อ.คำเขื่อนแก้ว, อ.มหาชนะชัย และ อ.ค้อวัง

อุบลราชธานี: เป็นจุดสิ้นสุดของแม่น้ำชี (บริเวณ อ.เขื่องใน) ก่อนจะไหลไปรวมกับแม่น้ำมูลที่ อ.วารินชำราบ/อ.กันทรารมย์ จังหวัดอุบลราชธานีจึงมักรับศึกหนักที่สุด เพราะเป็นจุดรวมมวลน้ำจากทั้งลุ่มน้ำชีและลุ่มน้ำมูล พร้อมกัน**ศรีสะเกษ:** ได้รับผลกระทบบางส่วนในพื้นที่ อ.กันทรารมย์ ซึ่งเป็นจุดรอยต่อที่แม่น้ำชีไหลไปบรรจบกับแม่น้ำมูล

รูปภาพที่ 3 ฝนตกต่อเนื่องทำให้น้ำชีไหลเข้าท่วมพื้นที่รอบ “หมู่บ้านทรายงาม จยโสธร กลายเป็นเกาะกลางน้ำ
(ที่มา : ผู้จัดการออนไลน์)

สรุป

จังหวัดที่มักได้รับผลกระทบจากแม่น้ำชีล้นตลิ่งหนักและบ่อยที่สุด คือ ชัยภูมิ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ยโสธร และอุบลราชธานี เนื่องจากเป็นแนวลำน้ำหลักที่มีพื้นที่ลุ่มต่ำริมฝั่งกว้างขวาง

ป้ายแจ้งข้อมูลสถานการณ์น้ำและเสาสถิติ (เมืองยโสธร)

ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนได้ออกแบบติดตั้งป้ายแจ้งข้อมูลสถานการณ์น้ำและเสาสถิติ (เมืองยโสธร) เพื่อแสดงผลข้อมูล แนวโน้มสถานการณ์น้ำแบบออนไลน์บริเวณพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม และเพิ่มช่องทางการให้ข้อมูลและการแจ้งเตือนข้อมูลสถานการณ์น้ำได้รวดเร็ว ถูกต้อง ทันต่อสถานการณ์

เนื่องด้วยสภาพปัจจุบัน เกิดเหตุอุทกภัยในลุ่มน้ำชีตอนล่างและลำน้ำสาขาต่างๆบ่อยครั้ง การเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ทำให้จึงมีความจำเป็น เพื่อให้ทราบถึงแนวโน้มสถานการณ์น้ำที่กำลังเกิดขึ้นทั้งก่อนและหลังการเกิด การให้ข้อมูลและการแจ้งเตือนสถานการณ์น้ำ จึงเป็นแนวทางที่จะช่วยป้องกันและบรรเทาภัยอันเกิดจากน้ำ ได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกทางหนึ่ง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการติดตั้ง ใช้ติดตาม แจ้งสถานการณ์น้ำทั้งสภาวะปกติและในสภาวะวิกฤติ แจ้งข้อมูลการเฝ้าระวังระดับน้ำและติดตามสถานการณ์น้ำในช่วงวิกฤติ ลดการสูญเสียที่เกิดจากภัยน้ำท่วม

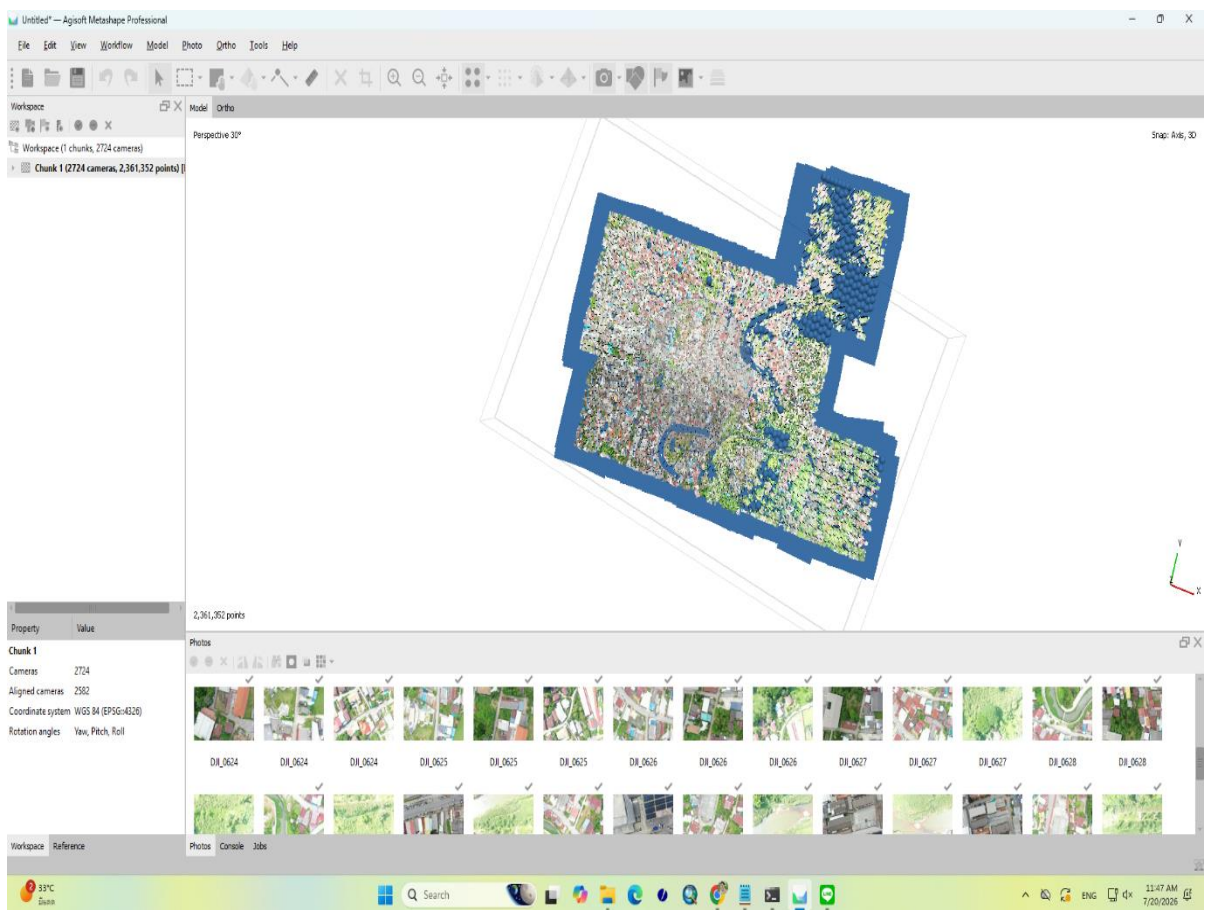
รูปภาพที่ 4 ภาพการติดตั้งป้ายแจ้งข้อมูลสถานการณ์น้ำและเสาสถิติ (เมืองยโสธร)

แผนที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมเมืองเลย

ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนได้จัดทำแผนที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมเมืองเลย เพื่อสำรวจและจัดทำแผนที่เสี่ยงภัย โดยการสำรวจจริงวัดและโยจราคาระดับให้ครอบคลุมพื้นที่ที่เคยได้รับผลกระทบน้ำท่วม ประมวลผลและจัดทำแผนที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมตามที่ได้สำรวจไว้ วิเคราะห์ข้อมูลระดับน้ำท่วมที่เคยเกิดร่วมกับแผนที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมที่ได้จัดทำ

เนื่องจากเมืองเลยได้รับผลกระทบจากแม่น้ำเลยล้นตลิ่งและหลากน้ำท่วมบ่อยครั้งทำให้เกิดการสูญเสียทรัพย์สิน สัตว์เลี้ยงและความยากลำบากในการดำเนินชีวิตเพราะการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจากน้ำท่วม และขาดความตระหนักรู้ในการเฝ้าระวังภัยจากน้ำท่วม

ประโยชน์ที่ได้รับ ทำให้ทราบถึงขอบเขตและพื้นที่ เสี่ยงภัยน้ำท่วมในเขตเมืองเลย สามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลแผนที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมกับงานเฝ้าระวังและแจ้งเตือนสถานการณ์น้ำในพื้นที่ดังกล่าว เป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับการออกแบบอาคารป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงถูกน้ำท่วม

รูปภาพที่ 6 ภาพการจัดทำแผนที่เสี่ยงภัยเมืองเลย

รูปภาพที่ 7 ภาพการจัดทำแผนที่เสี่ยงภัยเมืองเลย (ต่อ)

รูปภาพที่ 8 ภาพการจัดทำแผนที่เสี่ยงภัยเมืองเลย (ต่อ)

บรรณานุกรม

กระทรวงวัฒนธรรม. (ม.ป.ป.). มรดกทางวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กระทรวงวัฒนธรรม.

กรมศิลปากร. (2563). *กุ๊กดอยาง*. ค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2569, จาก finearts.go.th

กรมศิลปากร. (ม.ป.ป.). *กลุ่มแผ่นหินรูปคล้ายใบเสมา ชุมชนโบราณในพื้นที่อีสาน*. กระทรวงวัฒนธรรม.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.). (ม.ป.ป.). ...โครงการท่องเที่ยวอุบลราชธานี. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง. (2561). *หลักหิน-ใบเสมาในวัฒนธรรมทวารวดีอีสาน*. วารสารเมืองโบราณ.

วิกิพีเดีย. (ม.ป.ป.). *แม่น้ำชี*. วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. ค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2569, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/แม่น้ำชี>

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน. (2558). *ประวัติศาสตร์ ภาษา และวรรณกรรมท้องถิ่นลุ่มน้ำชี*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (ม.ป.ป.). *ฐานข้อมูลประเพณีฮีตสิบสอง*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชัยภูมิ. (2562). *ตำนานและเรื่องเล่าพื้นบ้านลุ่มน้ำชี*. กระทรวงวัฒนธรรม.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2549). *แม่น้ำมูล แม่น้ำชี: สายน้ำและอารยธรรมอีสาน*. กรุงเทพฯ: มติชน.

อีสานอินไซต์. (2566). *แม่น้ำชี จากเส้นเลือดใหญ่ของภาคอีสาน สู่ความเปลี่ยนแปลงหลังการสร้างเขื่อน*. ค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2569, จาก

รูปภาพ

อีสานอินไซต์. (2566). *แม่น้ำชี จากเส้นเลือดใหญ่ของภาคอีสาน สู่ความเปลี่ยนแปลงหลังการสร้างเขื่อน* [ภาพประกอบ]. ค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2569, จาก <https://isaninsight.kku.ac.th/archives/7596>

สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา

- วัตถุประสงค์**
- รวบรวมและจัดระบบองค์ความรู้ที่กระจายอยู่ในแต่ละส่วนให้อยู่ในที่เดียวกัน
ง่ายต่อการค้นคว้า และนำไปใช้ประโยชน์
 - เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และองค์ความรู้ของหน่วยงานภายในสำนักให้กับผู้อ่าน
ทั้งภายใน และภายนอกองค์กรเสริมประสิทธิภาพการสื่อสาร และการแลกเปลี่ยน
ระหว่างบุคลากรของหน่วยงานในองค์กร
 - เป็นช่องทางในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และนำเสนอแนวคิดที่เป็นประโยชน์
และสร้างสรรค์

ที่ปรึกษา

ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา
ผู้อำนวยการส่วนบริหารจัดการน้ำ
ผู้อำนวยการส่วนอุทกวิทยา
ผู้อำนวยการส่วนการใช้น้ำชลประทาน
ผู้อำนวยการส่วนปรับปรุงบำรุงรักษา
ผู้อำนวยการส่วนความปลอดภัยเขื่อน
ผู้อำนวยการส่วนยุทธศาสตร์
ผู้อำนวยการส่วนประมวลวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ
ผู้อำนวยการศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคฯ
ผู้อำนวยการส่วนบริหารทั่วไป

บรรณาธิการ นายสถาพร นาคคณิง

กองบรรณาธิการ นางสาวนฤมล ไชยเชษฐ์
นางสาวธัญชนก วีรวัฒนกุ่มพะ
นางสาวเพ็ญนภา คงดี

สถานที่ติดต่อ : สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา กรมชลประทาน โทร 0-2241-2360
: Fax. 0-2241-2360 <http://water.rid.go.th/hydhome/>
: ฝ่ายเผยแพร่การใช้น้ำชลประทาน โทร./Fax. 0-2241-4794
: ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โทร. 0-4322-3565
: E-mail: watermanagement.hydro@gmail.com

ค่านิยม WATER FOR ALL

WORK SMART
ทำงาน เก่งคิด

ACCOUNTABILITY
รับผิดชอบงาน

TEAMWORK & NETWORKING
ร่วมมือ ร่วมประสาน

EXPERTISE
เชี่ยวชาญงานที่ทำ

RESPONSIVENESS
นำประโยชน์สู่ประชาชน

